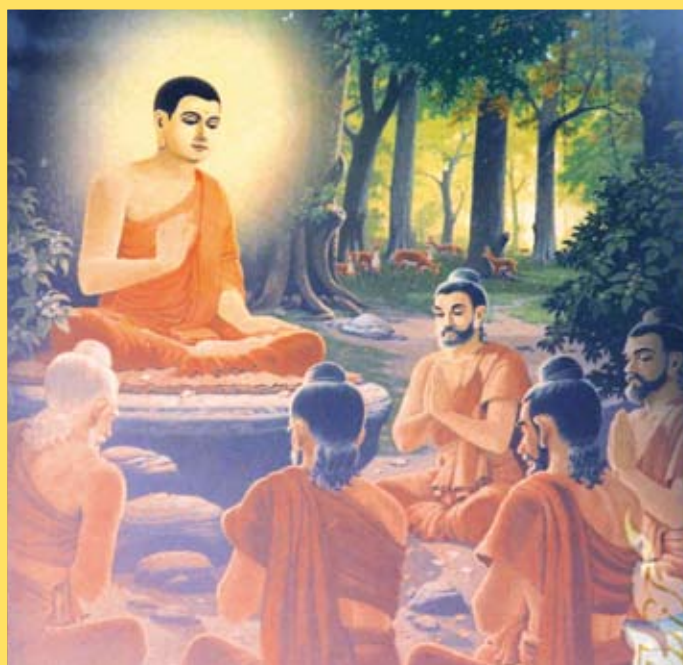

แนวทางการดำเนินงาน วันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา

กรมการศาสนา
กระทรวงวัฒนธรรม
www.dra.go.th

แนวทางการดำเนินงาน

วันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา

กรมการศาสนา

กระทรวงวัฒนธรรม

www.dra.go.th

แนวทางการดำเนินงาน วันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา

แนวทางการดำเนินงาน วันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา

ผู้จัดพิมพ์ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม
พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๓
จำนวนพิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ที่ปรึกษา

๑. นายสด แดงเอียด	อธิบดีกรมการศาสนา
๒. นายกฤษศญพงษ์ ศิริ	รองอธิบดีกรมการศาสนา
๓. นายเอนก ขำทอง	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
๔. นายพิสิทธิ์ นิตตติวงศกรณ	ผู้อำนวยการกองศาสนูปถัมภ์
๕. นางสาวกัศุภีภรณ์ จิปีภพ	เลขานุการกรมการศาสนา

ผู้ประสานงาน

๑. นายสุเทพ เกษมพรมณี	นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ
๒. นางศรีนวล ลักกิตโร	นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ
๓. นายชวลิต ศิริภิรมย์	นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ
๔. นางสาวนลินรัตน์ เดชอุดม	นักวิชาการศาสนาชำนาญการ
๕. นางละออ ปานพิมพ์	นักวิชาการศาสนาชำนาญการ
๖. นายสำรวย นักการเรียน	นักวิชาการศาสนาชำนาญการ
๗. นางสาววิภารัตน์ กอพยัคฆินทร์	นักวิชาการศาสนาชำนาญการ
๘. นางรักชนก ขมาสิริ	นักวิชาการศาสนาชำนาญการ
๙. นางสาวรัชณี ปานบุญปลูก	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
๓๙ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐
โทร. ๐-๒๕๖๑-๔๕๖๗ โทรสาร ๐-๒๕๖๑-๕๑๐๑
นายโชคดี ออสุวรรณ ผู้พิมพ์/ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๕๓

คำนำ

ในโอกาสที่วันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา จะเวียนมาบรรจบอีกวาระหนึ่ง ในวันจันทร์ที่ ๒๖ และวันอังคารที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับคณะสงฆ์ ส่วนราชการ องค์กรภาคเอกชน และเครือข่ายทางพระพุทธศาสนาทุกภาคส่วน จัดงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในเทศกาลอาสาฬหบูชา ประจำปี ๒๕๕๓ **ส่วนกลาง** ระหว่างวันที่ ๒๔-๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ณ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และวัดต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร **ส่วนภูมิภาค** กรมการศาสนา ร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด คณะสงฆ์จังหวัด และหน่วยงานต่าง ๆ จัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา ณ วัดสำคัญหรือศาสนสถานที่เหมาะสมในแต่ละจังหวัด

กรมการศาสนา ได้จัดพิมพ์หนังสือ “แนวทางการดำเนินงาน **วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา**” เพื่อเผยแพร่ แก่เด็ก เยาวชน และพุทธศาสนิกชนทั่วไป โดยปรับปรุงจากหนังสือ “วันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา ส่งเสริมประชาชนเข้าวัดปฏิบัติธรรม” ฉบับกรมการศาสนา ปี ๒๕๕๒ ให้มีเนื้อหาที่กระชับและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะอำนวยประโยชน์แก่ผู้สนใจ ได้ศึกษาหาความรู้และนำไปประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

(นายสด แดงเอียด)

อธิบดีกรมการศาสนา

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
วันอาสาฬหบูชา	๑
* ความหมาย	๑
* ความสำคัญ	๑
การเวียนเทียน	๓
* การเตรียมตัวก่อนเวียนเทียน	๔
* การปฏิบัติตนขณะเวียนเทียน	๔
วันเข้าพรรษา	๕
* ความหมาย	๕
* ความสำคัญ	๕
การถวายผ้าอาบน้ำฝน	๖
* คำถวายผ้าอาบน้ำฝน	๗
การถวายเทียนพรรษา	๘
* คำถวายเทียนพรรษา (แบบที่ ๑)	๘
* คำถวายเทียนพรรษา (แบบที่ ๒)	๙
ภาคผนวก	๑๑
* บทบาทของกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม	๑๓
* การดำเนินงานวันอาสาฬหบูชาและเข้าพรรษา	๑๔
* แนวทางที่พึงปฏิบัติในวันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา	๑๕
* ประโยชน์ที่ได้รับ	๑๖
บรรณานุกรม	๑๗

วันอาสาฬหบูชา

ความหมาย

วันอาสาฬหบูชา หมายถึง การบูชาในวันเพ็ญเดือนอาสาฬหะ คือ วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ หรือวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ หลังในปีที่มีอธิกมาส (เดือน ๘ มี ๒ เดือน) ซึ่งมีการบูชาเป็นกรณีพิเศษ เพราะเป็นวันสำคัญในพระพุทธศาสนา ตรงกับวันที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา คือ ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ซึ่งเป็น เทศนาถันท์แรก

ความสำคัญ

วันอาสาฬหบูชา มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น สรุปได้ ๔ ประการ คือ

๑. เป็นวันแรกที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศพระพุทธศาสนา
๒. เป็นวันแรกที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตร และ ฤทธิโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรม แล้วทูลขอบวช
๓. เป็นวันแรกที่พระสงฆ์สาวกเกิดขึ้นในโลก คือ ฤทธิโกณฑัญญะได้บวชเป็นภิกษุด้วยวิธี เอหิภิกขุอุปสัมปทา
๔. เป็นวันแรกที่มีพระรัตนตรัยครบบริบูรณ์

ประเทศไทย ได้ประกาศให้มีพิธีอาสาฬหบูชา เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๐๑ โดยพระธรรมโกศาจารย์ (ชอบ อนุจารี) ครั้งดำรงตำแหน่ง สังฆมนตรีช่วยว่าการ องค์การศึกษา ได้เสนอคณะสังฆมนตรี ให้เพิ่มวันศาสนพิธี ทำพุทธบูชาขึ้นอีก ๑ วัน คือ วันธรรมจักรหรือวันอาสาฬหบูชา เป็นวันสำคัญวันหนึ่งของพระพุทธศาสนา และทางรัฐบาลก็ได้เห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้ประกาศให้เป็นวันหยุดราชการตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

หลักธรรมสำคัญที่ควรนำมาปฏิบัติในวันอาสาฬหบูชา

วันอาสาฬหบูชา เป็นวันที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้แสดงหลักธรรม ๒ ประการ เพื่อโปรดฤทธิปัญจวัคคีย์ คือ ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร และอริยสัจ ๔

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร มีสาระโดยสรุป ดังนี้

๑. ทรงแสดงข้อปฏิบัติหรือการดำเนินชีวิตที่ผิดพลาดไปจากข้อปฏิบัติ หรือ การดำเนินที่ถูกต้อง มี ๒ อย่าง คือ

๑) การทำตนให้หมกมุ่นและลุ่มหลงอยู่กับความสุขในเรื่อง รูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส

๒) การทรมานตนให้ลำบาก เช่น การอดอาหาร การนั่งหรือนอนบนหนาม เป็นต้น

๒. ทรงแสดงว่าข้อปฏิบัติหรือการดำเนินชีวิตทั้ง ๒ อย่างนั้น ไม่เป็นประโยชน์ นักบวชไม่ควรประพฤติ ไม่ควรเกี่ยวข้อง เพื่อให้พ้นปัญจวัคคีย์ ละความยึดถือข้อปฏิบัติ หรือการดำเนินชีวิตเช่นนั้นเสีย แล้วตรัสสอนให้ปฏิบัติทางสายกลาง ที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา ได้แก่ ข้อปฏิบัติที่เรียกว่า มรรคมีองค์ ๘ คือ

๑) ปัญญาเห็นชอบ (สัมมาทิฐิ) คือ เห็นอริยสัจ ๔ ตามสภาพความเป็นจริงของทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ เหตุแห่งการดับทุกข์ และแนวทางการปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์

๒) ดำริชอบ (สัมมาสังกัปปะ) คือ ความนึกคิดที่จะทำตนให้ออกห่างจากสิ่งชั่วร้าย ที่น่าปรารถนา น่ารักใคร่ พอใจต่างๆ

๓) เจรจาชอบ (สัมมาวาจา) คือ การงดเว้นจากการพูดเท็จ จากการพูดส่อเสียด ยุยงส่งเสริมให้คนอื่นทะเลาะกัน

๔) ประพฤติชอบ (สัมมากัมมันตะ) คือ การงดเว้นจากการฆ่า การทำลาย การเบียดเบียน การทรมานสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลาย งดเว้นจากการถือเอาสิ่งของของคนอื่นไม่ได้ให้ งดเว้นจากการประพฤติผิดในกาม

๕) เลี้ยงชีพชอบ (สัมมาอาชีวะ) สำหรับบรรพชิต คือ การดำรงชีวิตด้วยการบิณฑบาต งดเว้นการแสวงหาที่ไม่สมควร และสำหรับฆราวาส คือ ประกอบอาชีพถูกต้องตามหลักกฎหมายและศีลธรรม

๖) เพียรชอบ (สัมมาวายามะ) เพียรไม่ให้ความชั่วเกิดขึ้น เพียรลดละความชั่วที่มีอยู่ให้ใช้งานให้น้อยลง

๗) ระลึกชอบ (สัมมาสติ) คือ การพิจารณาร่างกายให้เห็นว่า กายไม่ใช่สัตว์ พิจารณาเวทนา คือ ความสุข ความทุกข์และไม่สุข พิจารณาใจที่เฝ้าหมอง พิจารณาธรรมที่เป็นกุศลหรืออกุศลที่บังเกิดกับใจ

๘) ตั้งใจมั่นชอบ (สัมมาสมาธิ) คือ การอบรมจิตใจให้สงบ บริสุทธิ์ ผ่องแผ้วสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุขตามสภาพของจิตที่ตั้งมั่นนั้น

หลังจากที่ทรงแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตรแล้ว ทรงแสดงความจริง ๔ ประการ ซึ่งมีความเกี่ยวโยงกันในเชิงเหตุและผล ความจริง ๔ ประการดังกล่าวเรียกว่า อริยสัจ ๔ ประกอบด้วย

๑) ทุกข์ สภาพที่ทนได้ยากที่เป็นทางกายและทางจิต อันเกิดขึ้นจากความเกิดความแก่ ความเจ็บไข้ ความตาย ความโศกเศร้า บ่นรำพัน ความไม่สบายกาย ความคับแค้นใจ เป็นต้น

๒) สมุทัย เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ คือ ความปรารถนา ได้แก่ ความดิ้นรน อยากได้ ในสิ่งที่น่ารักใคร่ชอบใจ อยากมี อยากเป็น ความไม่ปรารถนา ได้แก่ ไม่อยากได้ ไม่อยากมี ไม่อยากเป็น ไม่อยากเห็น เป็นต้น

๓) นิโรธ ความดับทุกข์ เป็นสภาวะหมดสิ้นจากกิเลส ไม่เดือดร้อน ไม่กระวนกระวายไปตามความทุกข์นั้น

๔) มรรค ข้อปฏิบัติฝึกอบรมในทางสายกลาง อันเป็นเหตุให้ถึงความดับทุกข์ คือ มรรคมมีงค์ ๘

การเวียนเทียน

การประทักษิณ หรือ ที่เรียกว่าการเดินเวียนขวา เป็นการแสดงความเคารพอย่างสูงตามธรรมเนียมของอินเดียในสมัยพุทธกาล ผู้เวียนเทียนพึงเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ หรือ พระเจดีย์ จำนวน ๓ รอบ ในแต่ละรอบ ให้สวดมนต์บทสรรเสริญพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ ตามลำดับ ดังนี้

รอบที่ ๑ ภาษาบาลี

อิตปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวามะนุสสานัง พุทโธ ภะกะวาติฯ

คำแปล

เพราะเหตุอย่างนี้ ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ทรงไกลจากกิเลส เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะเสด็จไปได้แล้ว รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง ทรงเป็นผู้สามารถฝึกบุรุษที่สมควรฝึกได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า ทรงเป็นครูผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม เป็นผู้มีความจำเริญจำแนกธรรม สั่งสอนสัตว์ ดังนี้

รอบที่ ๒ ภาษาบาลี

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิตาฯ

คำแปล

พระธรรม เป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ดีแล้ว เป็นธรรมที่ผู้ศึกษา และปฏิบัติพึงเห็นได้ด้วยตนเอง เป็นธรรมที่ปฏิบัติได้และให้ผลได้ไม่จำกัดกาล เป็นธรรม ที่ควรกล่าวกับผู้อื่นว่า ท่านจงมาดูเถิด เป็นธรรมที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว เป็นธรรมที่ผู้รู้ ก็รู้ได้เฉพาะตน ดังนี้

รอบที่ ๓ ภาษาบาลี

สุปฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อสุปฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สามิจีปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิณเณยโย อัญชะลีกะระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ

คำแปล

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติดีแล้ว พระสงฆ์สาวกของ พระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติตรงแล้ว พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติเพื่อ รู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์แล้ว พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติ สมควรแล้ว ได้แก่ บุคคลเหล่านี้ คือ คู่แห่งบุรุษ ๔ คู่ นับเรียงตัวบุรุษได้ ๘ บุรุษ นั้นแหละพระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขাজัดไว้ต้อนรับ เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน เป็นผู้ที่ไม่บุคคลทั่วไป ควรทำอัฐลี เป็นเนืองนิตย์ของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า ดังนี้

เมื่อเวียนเทียนครบ ๓ รอบแล้ว ให้ทำวัตรเย็นและสวดมนต์ทั้งบรรพชิต และคฤหัสถ์ เสร็จแล้วแสดงพระธรรมเทศนา เรื่อง ธรรมจักกัปปวัตตนสูตร และเรื่อง เกี่ยวกับวันอาสาฬหบูชา ๑ กัณฑ์ เป็นอันเสร็จพิธี

การเตรียมตัวก่อนเวียนเทียน

๑. อาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาด ทำจิตใจให้เบิกบาน
๒. แต่งกายให้สุภาพ เรียบร้อย เหมาะสมกับสถานที่
๓. เตรียมเครื่องบูชาให้พร้อม เช่น ดอกไม้ ธูป เทียน
๔. ควรเดินทางถึงวัดหรือสถานที่ประกอบพิธีเวียนเทียนก่อนเวลาเริ่ม

เวียนเทียน

การปฏิบัติขณะเวียนเทียน

๑. เมื่อเริ่มเวียนเทียนให้สำรวม กาย วาจา ใจ ให้สงบเรียบร้อย
๒. รักษาระยะการเดินให้ห่างจากคนข้างหน้าพอสมควร ระวังไม่ให้ความร้อนจากธูป เทียน เป็นอันตรายต่อร่างกายและทรัพย์สินของผู้อื่น
๓. เดินเวียนเทียนด้วยความเป็นระเบียบ รักษาเส้นทางเดินไม่แซงกัน ไม่เร็ว ไม่ช้าเกินไป
๔. ไม่พูดคุย หยอกล้อ ส่งเสียงรบกวนผู้อื่นในขณะเวียนเทียน
๕. เจริญจิตภาวนาระลึกถึงพระพุทธคุณในรอบที่ ๑ พระธรรมคุณในรอบที่ ๒ และพระสังฆคุณ ในรอบที่ ๓ ตามลำดับ
๖. เมื่อเวียนเทียนครบ ๓ รอบแล้ว ให้นำดอกไม้ ธูป เทียน ไปวางและปักไว้ ณ สถานที่ที่จัดเตรียมไว้

วันเข้าพรรษา

ความหมาย

วันเข้าพรรษา หมายถึง วันที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีพระพุทธานุญาตให้พระภิกษุอธิษฐานจิตเริ่มอยู่จำพรรษา ในวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึง วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ตลอดระยะเวลา ๓ เดือน โดยไม่เดินทางไปค้างแรมในสถานที่อื่น เว้นแต่มีกิจจำเป็นก็สามารถไปได้ แต่ต้องกลับยังวัดหรือสถานที่จำพรรษา ภายใน ๙ วัน

ความสำคัญ

- วันเข้าพรรษา เป็นวันสำคัญที่ทำให้เกิดกิจกรรมเกี่ยวเนื่อง ดังต่อไปนี้
๑. พระมหากษัตริย์พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ในเทศกาลเข้าพรรษา เช่น ทรงถวายเทียนพรรษาแก่พระอารามต่าง ๆ ถวายพุ่มเทียน แต่พระภิกษุสงฆ์ ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม ทรงศีล ทรงธรรม
 ๒. พระภิกษุได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยและประพฤติปฏิบัติธรรม อยู่กับพระเถระที่เป็นอุปัชฌาย์ อาจารย์ได้ตลอดพรรษา
 ๓. พุทธศาสนิกชน ได้มีโอกาสบำเพ็ญกุศล เช่น ทำบุญ ตักบาตร รักษาศีล สวดมนต์ ฟังธรรม เจริญจิตภาวนา ตลอดพรรษา

การถวายผ้าอาบน้ำฝน

มีเรื่องเล่าว่า ในสมัยพุทธกาล ครั้งหนึ่งนางวิสาขามหาอุบาสิกาใช้ให้หญิงรับใช้ (นางทาสี) ไปพระวิหารเพื่อนิมนต์พระภิกษุไปฉันภัตตาหารที่บ้าน ในวันนั้นฝนตกหนัก เมื่อหญิงรับใช้ไปถึงวัด เห็นพระภิกษุเปลือยกายอาบน้ำอยู่ เกิดเข้าใจผิดคิดว่าเป็นพวกชีเปลือย จึงกลับมาบอกนางวิสาขาว่า ในวัดไม่มีพระภิกษุเลย มีแต่พวกชีเปลือย กำลังอาบน้ำฝนอยู่ นางรู้ได้ทันทีว่า นั่นไม่ใช่ชีเปลือยอย่างที่หญิงรับใช้เข้าใจ แต่เป็นพระภิกษุที่เปลือยกายอาบน้ำฝนอยู่ ดังนั้น หลังจากพระพุทธเจ้าและพระสาวกฉันภัตตาหารแล้ว นางวิสาขาก็ได้กราบทูลขอพระพุทธเจ้า เพื่อถวายผ้าอาบน้ำฝนแด่พระภิกษุและภิกษุณีเป็นประจำตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาและสืบต่อมาถึงปัจจุบัน

ผ้าอาบน้ำฝน หรือที่นิยมเรียกสั้น ๆ ว่า ผ้าอาบ (ผ้าวัสสิกสาฎก) คือ ผ้าสำหรับใช้หุงในเวลาอาบน้ำฝนหรืออาบน้ำทั่วไป

การทำผ้าอาบน้ำฝน ในพระวินัยบัญญัติโดยประมาณตามที่พระพุทธองค์ทรงอนุญาตไว้ คือ เป็นผ้าผืนยาว ๖ คืบพระสุคต กว้าง ๒ คืบครึ่ง คำนวณโดยประมาณในปัจจุบัน ยาวรวม ๔ ศอก กับ ๓ กระเบียด กว้างราว ๑ ศอก ๑ คืบ กับ ๔ นิ้ว ๑ กระเบียดเศษ ถ้าทำให้ยาวหรือกว้างเกินกว่าที่กำหนดนี้ พระภิกษุรูปใดนำไปใช้สอยต้องอาบัติ และต้องตัดส่วนที่กว้างหรือยาวเกินไปออก จึงแสดงอาบัติได้ นอกจากนี้ยังทรงบัญญัติเขตกาลที่จะแสวงหา เขตกาลที่จะทำผ้า เขตกาลที่จะนุ่งห่ม และเขตกาลที่จะอธิฐานใช้สอย ดังนี้

๑. เขตกาลแสวงหา ตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันเพ็ญเดือน ๘ รวมเวลา ๒ ปักษ์ เป็นเวลา ๑ เดือน ในปลายฤดูร้อน

๒. เขตกาลที่จะทำผ้าและนุ่งห่ม ตั้งแต่ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันเพ็ญเดือน ๘ เป็นเวลา กึ่งเดือนท้ายฤดูร้อน

๓. เขตกาลอธิฐานใช้สอย ตั้งแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ไปจนถึงสิ้นฤดูฝน คือ เพ็ญเดือน ๑๒ รวมเวลา ๔ เดือน

กรณียังไม่ถึงเขตกาลที่ทรงอนุญาตไว้นี้ พระภิกษุแสวงหาได้มา หรือทำนุ่งห่ม หรืออธิฐานใช้สอยท่านให้รับอาบัติ

การถวายผ้าอาบน้ำฝน มีระเบียบวิธีปฏิบัติ ดังนี้

๑. ก่อนการถวาย เจ้าอาวาส หรือพระภิกษุผู้สามารถรูปหนึ่ง แสดงธรรม อนุโมทนาวัสถุสากุณทาน ของทายก ๑ กัณฑ์

๒. เมื่อแสดงธรรมจบแล้ว หัวหน้าทายกนำกราบพระ และว่า นะโม พร้อมกัน ๓ จบ ต่อด้วยนำถวายผ้าอาบน้ำฝน ซึ่งตั้งไว้เบื้องหน้าพระสงฆ์ โดยกล่าวคำถวาย เป็นคำ ๆ ทั้งบาลีและคำแปล

๓. ในระหว่างทายกกล่าวคำถวายผ้าอาบน้ำฝน พระสงฆ์ทั้งหมดประนมมือ เมื่อจบคำกล่าวถวายผ้าอาบน้ำฝนแล้ว พระสงฆ์ชวนรับว่า “สาธุ” พร้อมกัน

๔. เมื่อถวายผ้าอาบน้ำฝนเสร็จแล้ว พระสงฆ์อนุโมทนา เป็นเสร็จพิธี

ผู้ถวายผ้าอาบน้ำฝน จะได้รับอานิสงส์เหมือนการถวายผ้าชนิดอื่น ๆ ตามนัยที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ คือ ทำให้เป็นผู้มีผิวพรรณผ่องใส สวยงาม ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ มีความสะอาดผ่องใสทั้งกายและใจ

คำถวายผ้าอาบน้ำฝน

ภาษาบาลี

อิมานิ มะยัง ภันเต, วัสถุสากุณิกานิ. สะปะริวารานิ. ภิกขุสังฆัสสะ. โอโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ, อิมานิ, วัสถุสากุณิกานิ, สะปะริวารานิ, ปะฏิคคัหาตุ, อัมहाกัง, ทิฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ, ข้าพเจ้าทั้งหลาย, ขอน้อมถวาย, ผ้าอาบน้ำฝน กับทั้งบริวารเหล่านี้, แต่พระภิกษุสงฆ์, ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ, ผ้าอาบน้ำฝนกับทั้งบริวารเหล่านี้, ของข้าพเจ้าทั้งหลาย, เพื่อประโยชน์, เพื่อความสุข, แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย, ตลอดกาลนาน เทอญ.

การถวายเทียนพรรษา

ในอดีตเมื่อยังไม่มีไฟฟ้า พระภิกษุไม่สามารถเดินทางไปในที่ต่าง ๆ ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา จึงอยู่ จำพรรษารวมกันเป็นจำนวนมาก เป็นเหตุให้การประกอบศาสนกิจต่าง ๆ ในช่วงเวลารุ่งเช้าและเวลาพลบค่ำไม่ได้รับความสะดวก เนื่องจากต้องใช้เทียนจุดให้แสงสว่างเป็นจำนวนมาก จึงได้มีการจัดเทียนไปถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ที่จำพรรษา เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติศาสนกิจในยามค่ำคืน

ก่อนนำเทียนไปถวาย มักจัดให้มีการหล่อเทียนและแห่เทียนพรรษา โดยจัดพิธีหล่อเทียนพร้อมกิจกรรมการระดมทุนทรัพย์เพื่อใช้ในการแห่เทียนไปวัด มีการจัดขบวนแห่อย่างวิจิตรงดงามและแห่แหนไปอย่างเอิกเกริก

การถวายเทียนพรรษาเป็นกุศโลบายหนึ่งของการให้ทานด้วยแสงสว่าง ซึ่งจะเป็นปัจจัยให้เกิดปัญญาสว่างไสว ตามตำนานคติชาวพุทธที่เชื่อถือกันสืบมาตั้งแต่พุทธกาล ปรากฏในคัมภีร์อรรถกถาธรรมบทที่อธิบายพระไตรปิฎกว่า พระอนุรุทธะ สาวกของพระพุทธเจ้าที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด รู้พระธรรมวินัยอย่างแตกฉาน ก็เพราะในชาติปางก่อนเคยถวายแสงประทีปเป็นทาน ดังนั้น พุทธศาสนิกชนผู้ใฝ่บุญกุศลจึงได้ยึดถือเป็นประเพณี นำเทียนไปถวายแด่พระภิกษุในเทศกาลเข้าพรรษา เพื่อปรารถนาให้ตนเองเป็นผู้ฉลาด มีไหวพริบ

คำถวายเทียนพรรษา (แบบที่ ๑)

ภาษาบาลี

ยัคฆะ ภันเต, สังโฆ ปะฏิขานาตุ, มะยัง เอตัง, ปะทีปะยุคัง, สะปะริวารัง, เตมาสัง, พุทธัสสะ, ปุชเชนัตถายะ, อิมัสมิยัง, อุโปสะถาคาเร, นิยยาเทมะ, สาธุ โน ภันเต, อะยัง เตมาสัง, พุทธัสสะ, ปุชเชนัตถายะ, ปะทีปะยุคัสสะ, ทานัสสะ, อานิสังโส, อัมहाภิญเจะ, มาตาปิตุอาทีนัญจะ, ปิยะชะนานัง, ทิฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ, สังวัตตะตุ.

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ, ขอพระสงฆ์จงรับทราบ, ข้าพเจ้าทั้งหลาย, ขอมอบถวายเทียนคู่นี้, พร้อมกับของบริวารไว้ ณ พระอุโบสถนี้, เพื่อเป็นพุทธบูชาตลอดพรรษา, ขออาณิสต์แห่งการถวายคู่นี้, เพื่อเป็นพุทธบูชาตลอดพรรษานี้, ของข้าพเจ้าทั้งหลาย, จงเป็นไปเพื่อประโยชน์, เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย, แก่ปิตุชนทั้งหลาย มีมารดาบิดาด้วยเป็นต้น, ตลอดกาลนาน เทอญ.

คำถวายเทียนพรรษา (แบบที่ ๒)

ภาษาบาลี

อิมานิ มะยัง ภันเต, วัสสิกะปะทีปานิ, สะปะริวารานิ, ภิกขุสังฆัสสะ,
โธโณชะยามะ, ระตะนัตตะยัสสะ, อภิษะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ, อิมานิ
วัสสิกะปะทีปานิ, สะปะริวารานิ, ปะฏิคัณหาตุ, พุทธะสาสะนัสสะ, จิรัฏฐิติยา เจวะ,
อัมहाกัณจะ, ทิฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ.

สุทินนัง วะตะ, โน ทานัง, อาสะวักชะยะวะหัง, นิพพานะปัจจะโย โหตุ.

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ, ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายเทียนพรรษา, กับทั้ง
บริวารเหล่านี้, แต่พระภิกษุสงฆ์, เพื่อบูชาพระรัตนตรัย ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับเทียน
พรรษากับทั้งบริวารเหล่านี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย, เพื่อความดำรงยั่งยืนนานแห่งพระบวร
พุทธศาสนา, พร้อมทั้งเพื่อประโยชน์, และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย, ตลอดกาลนาน

ทานอันข้าพเจ้าทั้งหลาย ถวายดีแล้ว, ขอจงเป็นทานอันนำมาซึ่งความสิ้นไป
แห่งอาสวะกิเลส, จงเป็นปัจจัยแห่งพระนิพพาน ด้วยเทอญ.

ពាក្យស្នើ

**การจัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา
เนื่องในเทศกาลอาสาฬหบูชาและเข้าพรรษา
เชิญชวนเข้าร่วมปฏิบัติธรรม**

บทบาทของกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

กรมการศาสนา มีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐด้านศาสนา โดยการทำนุบำรุง ส่งเสริมและให้ความอุปถัมภ์คุ้มครองกิจการด้านศาสนา ตลอดจนส่งเสริมเผยแพร่วัฒนธรรม พัฒนาความรู้คู่คุณธรรม รวมทั้งดำเนินการเพื่อให้คนไทยนำหลักธรรมของศาสนามาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้เป็นคนดีมีคุณภาพ การทำนุบำรุงและส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาถือเป็นการกิจสำคัญยิ่งประการหนึ่งที่กรมการศาสนาได้รับมอบหมายจากภาครัฐให้เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนองคาพยพในมิติทางพระพุทธศาสนา ทั้งมวลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่มุ่งหวัง คือ การส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนทุกคนได้น้อมนำเอาหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนา มาประพฤติ ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน อย่างเป็นธรรมชาติ ผสมกลมกลืนและซึมซับเข้าไปใน วิถีชีวิต ยังประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

นโยบายและแนวทางแห่งรัฐ มีบทบาทอย่างสำคัญต่อภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ตามภารกิจที่กรมการศาสนาได้รับมอบหมายเป็นอย่างยิ่ง การประกาศให้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษาเป็นวันหยุดราชการ จึงเป็นสัญลักษณ์เชิงสัญลักษณ์ ที่รัฐบาลทุกยุคสมัยสื่อให้ทราบว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย

ภารกิจในการส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรมแก่พุทธศาสนิกชนทุกกลุ่มเป้าหมาย เป็นภารกิจที่มีขอบข่ายกว้างขวางเกินกว่าที่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งจะสามารถดำเนินการได้แต่เพียงหน่วยงานเดียว ด้วยเหตุนี้ การเสริมสร้างและพัฒนาองค์กรเครือข่ายทางพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยในการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรมสู่สังคมไทย จึงเป็นหัวใจสำคัญที่ทุกภาคส่วนจะต้องดำเนินการให้เป็นรูปธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

การดำเนินงานวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา

ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับคณะสงฆ์ องค์กร เครือข่ายทางพระพุทธศาสนา และภาคเอกชน ดำเนินการจัดกิจกรรมงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในเทศกาลอาสาฬหบูชาและเข้าพรรษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาประพฤติปฏิบัติในวิถีชีวิต และเพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคมไทยได้มีส่วนร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา โดยพร้อมเพรียงกัน

กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ ที่กรมการศาสนาดำเนินการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมร่วมกับภาคประชาชนทั่วประเทศ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ส่งเสริมให้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จัดกิจกรรมภาคนักเรียน ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ส่งเสริมให้หน่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสถานศึกษา จัดกิจกรรมระดับนักเรียน นักศึกษา ส่งเสริมองค์กรเครือข่าย องค์กรพุทธ จัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยพร้อมเพรียงกัน ดังนี้

ภาคประชาชน ประเทศไทยเป็นเมืองพระพุทธศาสนา ประชาชนกว่าร้อยละ ๙๕ เป็นพุทธศาสนิกชน วิถีชีวิตของคนไทยจึงผูกพันกับพระพุทธศาสนา กรมการศาสนา จึงกำหนดยุทธศาสตร์ ๖ ประการ เชิญชวนชาวพุทธทุกคน เข้าวัดปฏิบัติธรรม ร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ภายใต้การมีส่วนร่วมของของภาคประชาชนซึ่งจะเป็นพลังสำคัญในการจัดกิจกรรมวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา โดยดำเนินงานในทุกชุมชน ทุกท้องถิ่น ทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล ทุกอำเภอ และทุกจังหวัดทั่วประเทศ

ภาคราชการ กำหนดให้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นวันหยุดราชการ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนา โดยใช้โอกาสในวันหยุดราชการเพื่อร่วมกิจกรรมดังกล่าว ในบรรยากาศอันเป็นกุศลนี้ กรมการศาสนา ขอเชิญชวนส่วนราชการทุกภาคส่วน ร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา อาทิ การทำบุญ ตักบาตร เข้าวัดปฏิบัติธรรม เวียนเทียน ฟังพระธรรมเทศนา เพื่อขัดเกลาจิตใจให้เป็นคนดีมีศีลธรรม นอกจากนี้ ยังได้ให้การอุดหนุนงบประมาณเป็นบางส่วนแก่หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนดด้วย

กิจกรรมเข้าวัดปฏิบัติธรรม

เชิญชวนข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ และประชาชนทั่วไป เข้าร่วมโครงการตลอดช่วงของการจัดกิจกรรมเข้าวัดปฏิบัติธรรมในวันอาสาฬหบูชาวันเข้าพรรษา และทุกวันธรรมสวนะตลอดระยะเวลาแห่งการเข้าพรรษา

แนวทางที่พึงปฏิบัติในวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา

ครอบครัว

๑. ทำความสะอาดบ้าน ประดับธงชาติและธงธรรมจักร จัดระเบียบโต๊ะหมู่บูชา (ถ้ามี)

๒. ทำบุญตักบาตร ฟังพระธรรมเทศนา เจริญจิตภาวนา เวียนเทียน

๓. ถวายเทียนพรรษา ถวายผ้าอาบน้ำฝน

๔. จัดดื่มสุรา เล่นการพนันทุกชนิด

๕. งดเที่ยวสถานเริงรมย์

๖. รักษาอุโบสถศีล

โรงเรียน/สถานศึกษา/ชุมชน

๑. ทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน/สถานศึกษา/สาธารณสถาน

๒. จัดธรรมรงค์ ลด ละ เลิกอบายมุข

๓. จัดค่ายปฏิบัติธรรม,ค่ายคุณธรรม

๔. งดจำหน่ายสุรา

๕. สถานเริงรมย์งดเว้นการเปิดบริการ

วัด ส่วนราชการ องค์การทางพระพุทธศาสนา ภาคธุรกิจเอกชน

๑. จัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา

๒. เชิญชวนพุทธศาสนิกชน เข้าวัดปฏิบัติธรรม

๓. จัดกิจกรรมธรรมรงค์ ลด ละ เลิก อบายมุข

๔. จัดนิทรรศการเผยแพร่องค์ความรู้วันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา

๕. สนับสนุนให้บุคลากรในสังกัดได้ร่วมกิจกรรมวันอาสาฬหบูชาและวัน

เข้าพรรษา ตามความสมัครใจ

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. พุทธศาสนิกชน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญของวันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา
๒. พุทธศาสนิกชน เกิดเจตคติที่ดีต่อวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เห็นคุณค่าของการเข้าวัดปฏิบัติธรรม
๓. พุทธศาสนิกชน นำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จนเป็นกิจวัตร ส่งผลให้เป็นคนดี มีความสงบสุข
๔. พุทธศาสนิกชน ได้รับความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติศาสนพิธีและหน้าที่ของชาวพุทธได้อย่างถูกต้อง

บรรณานุกรม

- นางนพมาศ หรือตำหรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์. กรมศิลปากรอนุญาตให้ศิลปบรรณาการ
พิมพ์จำหน่าย, พ.ศ. ๒๕๑๓, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, ๒๕๑๓
- ศาสนพิธี ฉบับกรมการศาสนา. กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ จัดพิมพ์ตามโครงการ
จัดทำคู่มือจริยศึกษาของนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๓,
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๓.
- องค์การศึกษา ศาสนพิธีเล่ม ๑. (หลักสูตรนักรธรรมและธรรมศึกษาชั้นตรี)
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๒.
- พิฑูร มลิวัลย์, วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา. กรมการศาสนา พิมพ์ครั้งที่ ๒.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๙.
- วันอาสาฬหบูชา. แนวทางการปฏิบัติสำหรับพุทธศาสนิกชน, สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๙.
- วันเข้าพรรษา. แนวทางการปฏิบัติสำหรับพุทธศาสนิกชน, สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๙.
- การหล่อเทียนพรรษา. สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา สำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๔๙.
- เอนก ขำทอง ปัญญา สละทองตรง. ธรรมศึกษาชั้นตรี ฉบับปรับปรุงใหม่ ที่ประกาศใช้
ปัจจุบัน สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม
จัดพิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๕๐ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๐.

คู่มือวันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และบทสวดมนต์สำหรับประชาชน ฉบับกรมการศาสนา.

ส่งเสริมการเข้าวัดวันธรรมสวนะไหว้พระสวดมนต์ กรมการศาสนา
กระทรวงวัฒนธรรม จัดพิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๕๐ กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๐.

คู่มือสวดมนต์ ทำวัตรเช้า-เย็น ฉบับกรมการศาสนา. ส่งเสริมครอบครัวอบอุ่นด้วยธรรมะ
กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม จัดพิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๕๐
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด,
๒๕๕๐.

